

Obsah

PŘEDMLUVA	21
A. OBECNÁ ČÁST	23
I. POSTAVENÍ ANALÝZY POTRAVIN V DYNAMICKÉM POJETÍ CHEMIE POTRAVIN	24
II. CHEMICKÉ A FYZIKÁLNĚ CHEMICKÉ METODY V ANALÝZE POTRAVIN	26
III. ZÁKLADNÍ PRINCIPY A POUŽITÍ OPTICKÝCH METOD	27
1. Refraktometrické metody	27
2. Polarimetrické metody	28
3. Metody spektrální analýzy	29
Emisní spektrální analýza	29
Absorpční spektrální analýza	30
Měření intenzity zákalu (nefelometrie, turbidimetrie)	31
Reflektometrická měření	32
Fluorimetrie	32
Atomová absorpční spektrometrie	33
Ultrafialová spektrometrie	34
Infračervená spektrometrie	36
Ramanova spektrometrie	38
Mikrovlnná spektrometrie	38
NMR-spektrometrie	38
Elektronová paramagnetická rezonance	41
Difrakční metody	41
Neutronová aktivační analýza	41
Hmotová spektrometrie	42
Literatura	44
IV. ZÁKLADNÍ PRINCIPY A POUŽITÍ ELEKTROCHEMICKÝCH METOD	45
1. Potenciometrické titrace	45
2. Konduktometrické titrace	47
3. Polarografické metody	49
Čištění rtuti	50
Určování konstant kapiláry	50
Polarografické nádoby	50
Polarografické křivky	53
Odečítání a vyhodnocování polarografických křivek	54
Zkoušení aparatury	55
4. Polarimetrické titrace	56
Literatura	57

V.	ZÁKLADNÍ PRINCIPY A POUŽITÍ CHROMATOGRAFICKÝCH A ELEKTROFORETICKÝCH METOD	58
1.	Technika sloupcové chromatografie	58
	Adsorpční chromatografie	61
	Rozdělovací chromatografie	62
	Chromatografie na ionexech	62
	Gelová chromatografie	67
	Afinitní chromatografie	68
2.	Technika chromatografie v plošném uspořádání	69
	Chromatografie na papíře	69
	Příprava vzorku	69
	Chromatografický papír	70
	Chromatografická komora a vyvíjení chromatogramu	71
	Detekce chromatogramů	73
	Stanovení látek po chromatografickém rozdělení	73
	Metody „in situ“	73
	Stanovení látek po eluci	74
	Chromatografie na tenké vrstvě	74
	Příprava chromatografických vrstev	77
	Příprava nalévaných vrstev	77
	Příprava sypaných vrstev	78
	Nanášení vzorků	79
	Vyvíjení chromatogramů	80
	Detekce chromatogramů	81
	Stanovení látek po rozdělení na tenké vrstvě	81
3.	Technika plynové chromatografie	82
	Detektory	82
	Nosný plyn	83
	Kolony	83
	Nosič	84
	Stacionární fáze	86
	Příprava kolon a volba optimálních pracovních podmínek	88
	Množství stacionární fáze	88
	Smáčení nosiče	88
	Plnění kolon	88
	Stabilizace kolon	89
	Aplikace vzorku	89
	Optimální průtok nosného plynu	89
	Účinnost stacionární fáze	89
	Rozlišení zón	89
	Počet pater pro požadovaný stupeň separace	90
	Kvalitativní analýza	91
	Eluční data	91
	Identifikace členů homologických řad	91
	Eluční index	91
	Odezva detektoru	92
	Kvantitativní analýza	92
	Měření výšky a plochy zóny	92
	Pracovní techniky	93
	Technika absolutní kalibrace	93
	Technika vnitřního standardu	94
	Technika standardního přídatku	94
	Technika vnitřní normalizace	95
4.	Technika elektroforetických metod	96
	Sloupcová elektroforéza	96
	Elektroforéza na papíře a jiných nosičích	98
	Výběr nosiče pro elektroforézu	99
	Volba elektrolytu, elektrod a zdroje proudu	99
	Nanášení vzorků	100
	Způsoby detekce	100
	Literatura	100

VI.	ODBĚR VZORKŮ A JEJICH PŘEDBĚŽNÁ ÚPRAVA	102
1.	Druhy vzorků	102
2.	Odebírání vzorků a pomůcky při vzorkování	103
3.	Postup úpravy průměrného vzorku	104
	Literatura	104
VII.	MATEMATICKOSTATISTICKÉ VYHODNOCOVÁNÍ VÝSLEDKŮ ANALÝZ	107
	Teoretická část	107
	Příklady	111
	Literatura	113
B.	SPECIÁLNÍ ČÁST STANOVENÍ SLOŽEK POTRAVIN	115
I.	VODA – SUŠINA	117
	Stanovení vody destilační metodou	117
	Stanovení sušiny sušením	118
	Refraktometrické stanovení cukerné sušiny	119
	Biamperometrické stanovení vody podle K. Fischera	124
	Dielektrické (dekametrové) stanovení vody	127
	Stanovení vody metodou plynové chromatografie	128
	Stanovení vody metodou nukleární magnetické rezonance	129
	Literatura	130
II.	MINERÁLNÍ LÁTKY	132
1.	Stanovení popela	134
	Vážkové stanovení popela	134
	Konduktometrické stanovení rozpustného popela	134
	Stanovení alkality popela	135
2.	Stanovení písku	136
	Vážkové stanovení tzv. písku	136
3.	Rozklad organické hmoty	136
	Zpopelnění	136
	Mineralizace mokrou cestou	137
4.	Stanovení makroelementů	138
	Stanovení sodíku a draslíku plamenovou fotometrií	138
	Stanovení vápníku plamenovou fotometrií	139
	Stanovení hořčíku a vápníku atomovou absorpční spektrofotometrií	139
	Chelatometrické stanovení vápníku a hořčíku	140
	Spektrofotometrické stanovení fosforu	142
	Titrační stanovení chloridů podle Votočka	143
	Stanovení chloridů potenciometrickou titrací	144
	Stanovení kyslíčnicku uhličitého konduktometrickou titrací	145
5.	Stanovení mikroelementů	146
	Spektrofotometrické stanovení arsenu diethyldithiokarbamidem stříbrným	146
	Spektrofotometrické stanovení boru kurkuminem	147
	Spektrofotometrické stanovení cínu kvercetinem	148
	Polarografické stanovení cínu	150
	Spektrofotometrické stanovení fluoru xylenolovou oranží	150
	Spektrofotometrické stanovení fluoru alizarinkomplexonátem lanthanitým	152
	Spektrofotometrické stanovení hliníku aluminonem	153
	Spektrofotometrické stanovení chromu 1,5-difenylylkarbazidem	154
	Polarografické stanovení jodidů	155
	Stanovení kadmia atomovou absorpční spektrofotometrií	156
	Spektrofotometrické stanovení kobaltu 1-nitroso-2-naftol m	156
	Spektrofotometrické stanovení manganu formaldoximem	157
	Spektrofotometrické stanovení mědi diethyldithiokarbamidem olovnatým	158

Spektrofotometrické stanovení molybdenu thiokyanatanem	159
Spektrofotometrické stanovení niklu moximem	160
Spektrofotometrické stanovení olova dithizonem	161
Spektrofotometrické stanovení rtuti dithizonem	163
Spektrofotometrické stanovení selenu 3,3'-diaminobenzidinem	165
Spektrofotometrické stanovení zinku zinkonem	166
Polarografické stanovení zinku	168
Spektrofotometrické stanovení železa 2,2'-dipyridylem	169
Spektrofotometrické stanovení železa kupferonem	169
Postupné extrakčně spektrofotometrické stanovení stopových množství mědi, železa, niklu, manganu, zinku a molybdenu z jedné navážky vzorku	170
Stanovení manganu, mědi, olova, zinku a železa atomovou absorpční spektrometrií	173
Spektrofotometrické stanovení dusitanů a dusičnanů vedle sebe	173
Nepřímé polarografické stanovení dusičnanů a dusitanů vedle sebe	175
Spektrofotometrické stanovení kyanidů 1-fenyl-3-methyl-5-pyrazolonem	177
Literatura	178

III. BÍLKOVINY A NĚKTERÉ JINÉ DUSÍKATÉ SLOUČENINY 181

1. Důkaz a stanovení bílkovin 182

Stanovení bílkovin metodou podle Kjeldahla	182
Stanovení bílkovin metodou podle Conwaye	184
Spektrofotometrické stanovení bílkovin Nesslerovým čímdlem	185
Spektrofotometrické stanovení bílkovin metodou podle Folina-Ciocalteua	186
Spektrofotometrické stanovení bílkovin biuretovou reakcí	186
Spektrofotometrické stanovení bílkovin v ultrafialové oblasti spektra	187
Spektrofotometrické stanovení bílkovin oranží G	187
Stanovení „čistých“ bílkovin	189
Metoda srážení taninem	189
Metoda srážení alkalickým měďnatým roztokem	189
Metoda srážení kyselinou trichloroctovou	189
Stanovení travitelných bílkovin pepsinem	189
Stanovení travitelných bílkovin trypsinem	190

2. Aminokyselinové složení bílkovin 190

Hydrolyza bílkovin	191
Odsolování bílkovinných hydrolyzátů	191
Dělení aminokyselin	191
Chromatografické dělení aminokyselin na papíře	192
Chromatografické dělení aminokyselin na tenké vrstvě	193
Elektroforetické dělení aminokyselin	196
Detekce aminokyselin po chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	196

3. Stanovení aminokyselin 198

Stanovení dusíku aminokyselin formolovou titrací podle Sørensen	198
Spektrofotometrické stanovení aminokyselin kyselinou 2,4,6-trinitrobenzensulfonovou	199
Stanovení aminokyselin po chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	200
Spektrofotometrické stanovení aminokyselin reakcí s ninhydrinem	200
Stanovení aminokyselin po rozdělení na ionexech	201
Dělení aminokyselin na ionexech	201
Stanovení aminokyselin v bílkovinách a peptidech autoanalyzátozem	204
Stanovení aminokyselin po rozdělení metodou plynové chromatografie	205
Dělení aminokyselin plynovou chromatografií	205
Stanovení využitelného lysinu	207
Stanovení hydroxyprolinu	208
Stanovení tryptofanu	208
Potenciometrické stanovení aminokyselin a jejich derivátů s thiolovými a disulfidovými skupinami	209
Spektrofotometrické stanovení aminokyselin a jejich derivátů s thiolovými a disulfidovými skupinami	210

4. Izolace a identifikace bílkovin 211

Izolace kolagenu	211
Izolace kaseinových frakcí mléka	212

<i>Izolace syrovátkových bílkovin mléka</i>	213
<i>Izolace pšeničných bílkovin</i>	213
5. Důkaz a stanovení cizorodých bílkovin v masných výrobcích	214
<i>Důkaz sójové bílkoviny v masných výrobcích po elektroforetickém rozdělení</i>	215
<i>Důkaz a stanovení sójové bílkoviny v masných výrobcích po elektroforetickém rozdělení</i>	216
<i>Důkaz a stanovení bílkovin mléka v masných výrobcích po elektroforetickém rozdělení</i>	217
<i>Stanovení frakcí kaseinu a sérových bílkovin mléka po elektroforetickém rozdělení</i>	218
6. Stanovení některých jiných dusíkatých sloučenin	219
<i>Kreatinfosfát, kreatin, kreatinin</i>	219
<i>Spektrofotometrické stanovení kreatinu</i>	219
<i>Spektrofotometrické stanovení kreatininu</i>	220
<i>Karnosin, anserin</i>	220
<i>Spektrofotometrické stanovení karnosinu a anserinu</i>	221
<i>Pyrimidinové a purinové báze, nukleosidy a nukleotidy</i>	222
<i>Spektrofotometrické stanovení inosin-5'-monofosfátu, adenosin-5'-trifosfátu, inosinu a hypoxanthinu</i>	223
Literatura	224
IV. SACHARIDY	227
1. Izolace sacharidů	227
<i>Izolace sacharidů extrakcí ethanolem</i>	227
<i>Izolace glukosy a maltosy ze škrobového sirupu</i>	228
<i>Čiření a odbarvování cukerných extraktů</i>	228
2. Důkazy cukrů	230
<i>Obecné reakce cukrů</i>	230
<i>Reakce podle Molische</i>	230
<i>Naftoresorcinová reakce podle Tollense</i>	230
<i>Reakce s difenylaminem a kyselinou chlorovodíkovou</i>	230
<i>Reakce tryptofanu a kyseliny sírové za přítomnosti kyseliny borité</i>	231
<i>Důkazy redukujících cukrů</i>	231
<i>Reakce Nylanderova</i>	231
<i>Reakce se Soxhletovým činidlem</i>	231
<i>Důkazy pentos</i>	231
<i>Důkaz hexos</i>	232
<i>Důkaz aldohexos</i>	232
<i>Důkaz ketohexos</i>	232
3. Chromatografické metody v analytice cukrů	232
<i>Sloupcová chromatografie</i>	232
<i>Dělení cukrů na ionexech</i>	233
<i>Dělení mono-, di- a trisacharidů na ionexech</i>	233
<i>Chromatografie na papíře</i>	234
<i>Chromatografie na tenké vrstvě</i>	235
<i>Plynová chromatografie</i>	235
4. Stanovení sacharidů	236
<i>Stanovení sacharosy přímou polarizací</i>	237
<i>Stanovení sacharosy podle Clergeta</i>	237
<i>Stanovení sacharosy přímou polarizací v přítomnosti redukujících cukrů podle Thaler</i>	238
<i>Stanovení sacharosy a laktosy vedle sebe</i>	238
<i>Stanovení redukujících cukrů podle Ofnera</i>	239
<i>Stanovení redukujících cukrů podle Luffa-Schoorla</i>	240
<i>Komplexometrické stanovení redukujících cukrů podle Potterata a Eschmanna</i>	242
<i>Stanovení redukujících cukrů podle Rotsche</i>	242
<i>Stanovení redukujících cukrů podle Lanea-Eynona</i>	245
<i>Stanovení glukosy, fruktosy a sacharosy vedle sebe metodou Kruisheerovou</i>	247
<i>Stanovení aldos metodou podle Auerbacha, Bodländera a Borriese</i>	248
<i>Stanovení glukosy, maltosy a dextrinů</i>	248
<i>Spektrofotometrické stanovení ribosy</i>	250
<i>Stanovení redukujících cukrů mikrometodou podle Somogyiho</i>	251
<i>Stanovení cukrů po chromatografickém rozdělení na papíře</i>	252
<i>Stanovení cukrů metodou plynové chromatografie</i>	252

5. Stanovení polysacharidů	254
<i>Stanovení škrobu . . . . .</i>	254
<i>Polarimetrické stanovení škrobu . . . . .</i>	254
<i>Stanovení škrobu po hydrolyze na redukující cukry . . . . .</i>	255
<i>Stanovení dextrinů . . . . .</i>	255
<i>Stanovení glykogenu . . . . .</i>	256
<i>Stanovení pentosanů . . . . .</i>	256
<i>Vázkové stanovení pentosanů . . . . .</i>	257
<i>Polarografické stanovení pentosanů . . . . .</i>	258
<i>Stanovení pektinu . . . . .</i>	259
<i>Vázkové stanovení pektinu . . . . .</i>	259
<i>Stanovení vlákniny . . . . .</i>	260
<i>Stanovení vlákniny podle Henneberga a Stohmanna . . . . .</i>	260
<i>Stanovení vlákniny podle Mergenthalera . . . . .</i>	260
<i>Stanovení vlákniny podle Scharrera a Kürschnera . . . . .</i>	261
<i>Stanovení ligninu podle Freudemberga . . . . .</i>	261
Literatura	262
V. LIPIDY	264
1. Izolace a stanovení frakce celkových lipidů	264
<i>Stanovení tuku extrakcí podle Soxhleta . . . . .</i>	265
<i>Pracovní postup podle Soxhleta . . . . .</i>	265
<i>Pracovní postup podle Grossfelda . . . . .</i>	266
<i>Stanovení obsahu lipidů extrakcí směsí chloroformu a methanolu . . . . .</i>	267
<i>Stanovení tuku v mléce a mléčných výrobcích podle Röseho a Gottlieba . . . . .</i>	267
<i>Stanovení tuku metodou Schmid-Bondzynski-Ratzlaff . . . . .</i>	269
<i>Butyrometrické stanovení tuku v mléce podle Gerbera . . . . .</i>	269
<i>Stanovení olejnatosti semen denzimetry . . . . .</i>	271
<i>Stanovení obsahu tuku nukleární magnetickou rezonancí . . . . .</i>	271
2. Dělení lipidového podílu na příslušné frakce lipidů	272
<i>Dělení lipidů na papíře impregnovaném silikagelem . . . . .</i>	273
<i>Dělení fosfolipidů . . . . .</i>	275
<i>Dělení lipidů chromatografií na tenké vrstvě silikagelu . . . . .</i>	275
<i>Dělení neutrálních lipidů . . . . .</i>	275
<i>Dělení fosfolipidů . . . . .</i>	276
<i>Dělení neutrálních lipidů na sloupci silikagelu . . . . .</i>	277
<i>Dělení neutrálních lipidů . . . . .</i>	277
<i>Dělení fosfolipidů . . . . .</i>	278
<i>Dělení polárních lipidů na sloupci DEAE-celulose . . . . .</i>	278
3. Stanovení konzistence tuhých tuků	280
<i>Stanovení křivky tuhnutí tuků . . . . .</i>	281
<i>Stanovení dilatace tuhých tuků . . . . .</i>	282
<i>Stanovení tuhé fáze v tucích metodou nukleární magnetické rezonance . . . . .</i>	284
4. Stanovení funkčních skupin v lipidech a lipidových frakcích	285
<i>Stanovení čísla kyselosti . . . . .</i>	286
<i>Titrační stanovení čísla zmýdelnění na dvojí indikátor . . . . .</i>	287
<i>Stanovení hydroxylového čísla mikrometodou . . . . .</i>	288
<i>Spektrofotometrické mikrostanovení obsahu esterových skupin v lipidech . . . . .</i>	288
<i>Stanovení jodového čísla . . . . .</i>	289
<i>Stanovení podle Wijse . . . . .</i>	290
<i>Stanovení podle Hanuše . . . . .</i>	290
<i>Zrychlené stanovení jodového čísla . . . . .</i>	291
<i>Stanovení jodového čísla semimikrometodou . . . . .</i>	291
<i>Stanovení jodového čísla olejů s konjugovanými dvojnými vazbami . . . . .</i>	291
5. Stanovení nezmýdelnitelných látek	291
<i>Petroletherová metoda . . . . .</i>	291
<i>Diethyletherová metoda . . . . .</i>	292
<i>Stanovení sterolů v lipidech digitoninovou metodou . . . . .</i>	293
<i>Spektrofotometrické stanovení cholesterolu . . . . .</i>	293
<i>Dělení sterolů chromatografií na tenké vrstvě . . . . .</i>	294

6. Stanovení složení mastných kyselin	295
Plynová chromatografie	295
Příprava methylesterů s použitím fluoridu boritého jako katalyzátoru	295
Příprava methylesterů z neutrálních tuků bez přídavku fluoridu boritého	296
Příprava methylesterů z kyselých tuků bez použití fluoridu boritého	296
Pracovní podmínky pro dělení methylesterů plynovou chromatografií	297
Vlastní analýza plynovou chromatografií	297
Stanovení obsahu trans-nenasycených mastných kyselin	298
Spektrální stanovení konjugovaných mastných kyselin	299
Stanovení parciálních esterů glycerolu sloupcovou chromatografií	299
7. Stanovení stupně žluklosti a stability tuků	300
Stanovení peroxidového čísla	301
Stanovení benzidinového a p-anisidinového čísla	302
Stanovení benzidinového čísla metodou podle IUPAC	302
Stanovení p-anisidinového čísla metodou podle IUPAC	303
Stanovení benzidinového čísla v prostředí chloroformu a kyseliny octové	303
Stanovení p-anisidinového čísla v prostředí chloroformu a ethanolu	303
Stanovení 2-thiobarbiturového čísla	304
Stanovení v tucích a olejích destilační metodou podle Sedláčka	304
Stanovení v mase destilační metodou	304
Stanovení přímou metodou bez destilace	305
Stanovení stability tuků proti autooxidaci podle Schaala	305
Stanovení stability tuků proti autooxidaci metodou aktivního kyslíku	306
Stanovení obsahu polymerů v tucích gelovou chromatografií	307
Dělení mastných kyselin na Sephadexu LH-20	307
Dělení triacylglycerolů (triglyceridů) na Spheronu S-232	308
Dělení polymerovaných a oxidovaných lipidů kapalinovou chromatografií	308
Literatura	310
VI. VITAMINY	313
1. Izolace, dělení a identifikace vitaminů chromatografickými metodami	313
Extrakce vitaminů z potravin	314
Vitaminy rozpustné ve vodě	314
Vitaminy rozpustné v tuku	314
Chromatografické dělení vitaminů	315
Chromatografické dělení na papíře	315
Vitaminy rozpustné ve vodě	315
Vitaminy rozpustné v tuku	315
Chromatografické dělení na tenké vrstvě	317
Vitaminy rozpustné ve vodě	317
Vitaminy rozpustné v tuku	317
Chromatografické dělení kapalinovou chromatografií	320
Chromatografické dělení plynovou chromatografií	321
Detekce vitaminů po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	321
2. Stanovení jednotlivých vitaminů	323
Vitaminy rozpustné ve vodě	323
Thiamin	323
Fluorimetrické stanovení thiaminu	324
Riboflavin	326
Stanovení riboflavinu metodou lumiflavinovou	326
Přímé fluorimetrické stanovení riboflavinu	327
Stanovení thiaminu a riboflavinu kapalinovou chromatografií	328
Kyselina nikotinová a její amid	329
Spektrofotometrické stanovení kyseliny nikotinové a jejího amidu	329
Spektrofotometrické stanovení kyseliny nikotinové a jejího amidu po chromatografickém rozdělení na tenké vrstvě silikagelu	332
Pyridoxin	333
Spektrofotometrické stanovení pyridoxinu	333
Fluorimetrické stanovení pyridoxalu	334
Kyselina L-askorbová a L-dehydroaskorbová	335
Titrační stanovení kyseliny L-askorbové	335
Titrace vzorků s nízkým obsahem interferujících látek	337
Titrace barevných vzorků s nízkým obsahem interferujících látek	337

<i>Titrace vzorků s vyšším obsahem interferujících látek</i>	337
<i>Polarografické stanovení kyseliny L-askorbové a L-dehydroaskorbové po kondenzaci s o-fenyl-endiaminem</i>	338
<i>Přímé polarografické stanovení kyseliny L-askorbové</i>	339
<i>Spektrofotometrické stanovení kyseliny L-askorbové, L-dehydroaskorbové a 2,3-diketogulonové s 2,4-dinitrofenylhydrazinem</i>	341
<i>Chromatografické stanovení kyseliny L-askorbové</i>	342
<i>Chromatografické dělení a stanovení vitamínu C ve formě bis-2,4-dinitrofenylhydrazonu</i>	343
Vitaminy rozpustné v tucích	345
<i>Vitaminy A a jejich provitamin</i>	345
<i>Spektrofotometrické stanovení karotenu</i>	345
<i>Spektrofotometrické stanovení retinolu</i>	347
<i>Spektrofotometrické stanovení retinolu v tucích</i>	349
<i>Fluorimetrické stanovení retinolu v mléce a mléčných výrobcích</i>	350
<i>Stanovení retinolu a β-karotenu kapalinovou chromatografií</i>	351
<i>Vitaminy skupiny D</i>	352
<i>Spektrofotometrické stanovení vitamínu D</i>	352
<i>Stanovení vitamínu D metodou plynové chromatografie</i>	355
<i>Tokoferol</i>	356
<i>Spektrofotometrické stanovení tokoferolů</i>	357
<i>Spektrofotometrické stanovení celkového obsahu tokoferolů podle Emmerieho a Engela v modifikaci Feldheima</i>	359
<i>Polarografické stanovení tokoferolů</i>	360
<i>Stanovení tokoferolů plynovou chromatografií</i>	362
<i>Vitaminy skupiny K</i>	363
<i>Spektrofotometrické stanovení vitamínu K_1</i>	364
Literatura	365

VII. TĚKAVÉ A SENZORICKY VÝZNAMNÉ LÁTKY 367

A. Metody izolace, frakcionace a identifikace těkavých látek potravinářských materiálů 367

1. Izolace 367

Izolace těkavých látek ovoce destilací s vodní párou za sníženého tlaku	367
Izolace těkavých látek živočišných tkání extrakcí vodou a vakuovou destilací sublimačně sušeného extraktu	368
Obecný postup izolace těkavých látek potravinářských materiálů	369
Izolace těkavých látek alkoholických nápojů metodou „head space“	371
Izolace těkavých látek tuků a olejů destilací s kyslíčnickem uhličitým za sníženého tlaku	371
Izolace těkavých látek tuků a olejů destilací s vodní párou za sníženého tlaku	372
Izolace těkavých látek tuků a olejů vakuovou destilací	373

2. Frakcionace 374

3. Identifikace 375

Hmotová spektrometrie	375
Karboxylové kyseliny	375
Estery karboxylových kyselin	375
Aminy	376
Nitrosaminy	376
Aldehydy	376
Ketony	376
Alkoholy	377
Sírné sloučeniny	377
Dusíkaté a kyslíkaté heterocyklické sloučeniny	377
Infračervená spektrometrie	378
Karboxylové kyseliny	378
Estery karboxylových kyselin	378
Aminy	379
Nitrosaminy	379
Aldehydy	379
Ketony	380
Alkoholy	380
Sírné sloučeniny	380
Dusíkaté a kyslíkaté heterocyklické sloučeniny	381
Nukleárně magnetická rezonance	381

Karboxylové kyseliny	383
<i>Izolace</i>	383
<i>Izolace těkavých mastných kyselin z mléka</i>	383
<i>Izolace těkavých mastných kyselin z másla</i>	384
<i>Izolace těkavých mastných kyselin z ryb a rybích výrobků</i>	384
<i>Izolace netěkavých kyselin z rostlinných materiálů</i>	385
<i>Izolace netěkavých kyselin z ovoce a ovocných výrobků</i>	386
<i>Izolace aromatických kyselin z rostlinných materiálů</i>	386
Chromatografické dělení	387
Papírová chromatografie	387
Redukce 2,4-dinitrofenylhydrazonů ketokyselin	389
Plynová chromatografie	390
Stanovení jednotlivých karboxylových kyselin	391
Alkalimetrické stanovení kyselosti některých potravinářských výrobků a polotovarů	392
Ovocné polotovary, výrobky z ovoce a zeleniny	392
Vina réвовá, tokajská, sladová	393
Lihoviny	393
Kvasný ocet	393
Mléko, fermentované mléko, smetana, fermentovaná smetana, podmáslí, kefir, jogurt	393
Mlýnské výrobky z pšenice a žita	393
Kyselina mléčná	394
Jodometrické stanovení kyseliny mléčné	394
Spektrofotometrické stanovení kyseliny mléčné	395
Kyselina šťavelová	396
Titrační stanovení kyseliny šťavelové	396
Kyselina jablečná	397
Alkalimetrické stanovení kyseliny jablečné	397
Kyselina vinná	398
Alkalimetrické stanovení kyseliny vinné v ovoci	398
Alkalimetrické stanovení kyseliny vinné ve víně	399
Kyselina citronová	399
Vážkové stanovení kyseliny citronové	400
Kyselina chlorogenová	401
Spektrofotometrické stanovení kyseliny chlorogenové	401
Estery karboxylových kyselin	402
<i>Izolace esterů karboxylových kyselin</i>	402
<i>Detekce a identifikace esterů karboxylových kyselin</i>	402
<i>Detekce esterů po převedení na hydroxamové kyseliny</i>	402
<i>Detekce a identifikace esterů plynovou chromatografií</i>	403
<i>Dělení esterů karboxylových kyselin plynovou chromatografií</i>	403
<i>Titrační stanovení těkavých esterů karboxylových kyselin</i>	404
Karbonylové sloučeniny	404
<i>Izolace karbonylových sloučenin</i>	404
Čištění rozpouštědel	405
<i>Izolace těkavých karbonylových sloučenin aerací roztoku za varu</i>	405
<i>Izolace těkavých karbonylových sloučenin destilací s vodní párou</i>	406
<i>Frakcionace 2,4-dinitrofenylhydrazonů</i>	407
<i>Frakcionace mono- a bis-2,4-dinitrofenylhydrazonů na sloupci kysličníku hlinitého</i>	407
<i>Frakcionace mono- a bis-2,4-dinitrofenylhydrazonů alifatických karbonylových sloučenin na sloupci kysličníku hořečnatého</i>	408
Chromatografické dělení	408
Papírová chromatografie	408
Tenkovrstvá chromatografie	409
Plynová chromatografie	411
Regenerace volných karbonylových sloučenin z 2,4-dinitrofenylhydrazonů kyselinou α -ketoglutarovou	412
Regenerace volných karbonylových sloučenin z 2,4-dinitrofenylhydrazonů kyselinou levulovou	412
Identifikace 2,4-dinitrofenylhydrazonů	413
Stanovení jednotlivých karbonylových sloučenin	413
Stanovení karbonylových sloučenin oximační metodou	415
Polarografické stanovení karbonylových sloučenin po kondenzaci s o-fenylendiaminem	416
Formaldehyd	417

<i>Spektrofotometrické stanovení formaldehydu po kondenzaci s acetylacetonem</i>	417
<i>Spektrofotometrické stanovení formaldehydu kyselinou chromotropovou</i>	418
Acetaldehyd	419
<i>Spektrofotometrické stanovení acetaldehydu kyselinou fuchsinsířičitou</i>	419
<i>Jodometrické stanovení acetaldehydu</i>	420
Benzaldehyd	420
<i>Stanovení benzaldehydu vážkově s fenylylhydrazinem</i>	421
Vanilin, ethylvanilin a kumarin	421
<i>Polarografické stanovení vanilinu</i>	421
<i>Stanovení vanilinu, ethylvanilinu a kumarinu vedle sebe</i>	422
Furfural a 5-hydroxymethylfurfural	424
<i>Spektrofotometrické stanovení furfuralu a 5-hydroxymethylfurfuralu</i>	424
<i>Stanovení 5-hydroxymethylfurfuralu plynovou chromatografií</i>	425
Citral	426
<i>Spektrofotometrické stanovení citralu kyselinou barbiturovou</i>	426
Aceton	426
<i>Jodometrické stanovení acetonu a methylketonů</i>	427
Diacetyl a acetoin	428
<i>Vážkové stanovení diacetylu a acetoinu</i>	428
<i>Polarografické stanovení diacetylu a acetoinu</i>	429
Alkoholy	430
Izolace	430
Dělení plynovou chromatografií	430
Stanovení jednotlivých alkoholů	431
Methanol	431
<i>Spektrofotometrické stanovení methanolu s kyselinou fuchsinsířičitou</i>	431
Ethanol	437
<i>Pyknometrické stanovení ethanolu</i>	437
Přiboudlina	438
<i>Spektrofotometrické stanovení alkoholů přiboudliny p-dimethylaminobenzaldehydem</i>	438
Glycerol	438
<i>Vážkové stanovení glycerolu</i>	439
<i>Alkalimetrické stanovení glycerolu</i>	439
Aminy	440
Izolace	440
<i>Izolace těkavých aminů destilací s vodní párou</i>	440
<i>Izolace málo těkavých a netěkavých aminů extrakcí</i>	441
Dělení aminů	441
Papírová chromatografie	441
Tenkovrstvá chromatografie	442
Plynová chromatografie	442
Trimethylamin	444
<i>Spektrofotometrické stanovení trimethylaminu</i>	444
Nitrosaminy	445
Izolace	445
<i>Izolace nitrosaminů z masných výrobků</i>	445
Dělení nitrosaminů	446
Tenkovrstvá chromatografie	446
Plynová chromatografie	446
Dusíkaté a kyslíkaté heterocyklické sloučeniny	447
Izolace	447
Plynová chromatografie	447
Sírné sloučeniny	448
Izolace	448
<i>Izolace těkavých sírných sloučenin</i>	449
Plynová chromatografie	449
Sirovodík	450
<i>Spektrofotometrické stanovení sirovodíku</i>	451
Literatura	452
VIII. TŘÍSLOVINY	456
<i>Chromatografické dělení tříslovin</i>	456
<i>Titrační stanovení tříslovin manganometrickou metodou</i>	457
<i>Stanovení tříslovin srážením solemi těžkých kovů</i>	458

<i>Spektrofotometrické stanovení tříslovin</i>	459
Literatura	460
IX. ETHERICKÉ OLEJE (SILICE)	461
<i>Stanovení obsahu silic destilační metodou</i>	461
<i>Stanovení silic destilačně s následující oxidací destilátu</i>	463
<i>Stanovení silic v kořeni a jiném materiálu s vysokým obsahem silic</i>	463
<i>Stanovení aromového čísla</i>	464
<i>Stanovení pryskyřic v etherickém oleji</i>	465
<i>Dělení a argentometrické stanovení isothiokyanatanů</i>	465
<i>Spektrofotometrické stanovení L-5-vinyl-2-oxazolidinthionu</i>	466
Literatura	467
X. KONZERVAČNÍ PROSTŘEDKY	468
1. Izolace, dělení a identifikace konzervačních prostředků chromatografickými metodami	468
<i>Izolace konzervačních prostředků</i>	468
<i>Destilace s vodní párou</i>	468
<i>Izolace konzervačních prostředků extrakčním způsobem</i>	469
<i>Chromatografické dělení konzervačních prostředků</i>	469
<i>Chromatografické dělení na papíře</i>	469
<i>Chromatografické dělení na tenkých vrstvách</i>	470
<i>Detekce konzervačních prostředků po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání</i>	470
<i>Stanovení konzervačních prostředků po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání</i>	471
<i>Dělení plynovou chromatografií</i>	471
2. Důkazy konzervačních prostředků	472
<i>Důkaz kysličníku siřičitého a siřičitanů</i>	472
<i>Důkaz kyseliny mravenčí</i>	472
<i>Důkaz kyseliny benzoové</i>	472
<i>Důkaz kyseliny salicylové</i>	473
<i>Důkaz kyseliny sorbové</i>	474
<i>Důkaz esterů kyseliny p-hydroxybenzoové</i>	475
3. Stanovení konzervačních prostředků	475
<i>Kysličník siřičitý</i>	475
<i>Stanovení kysličníku siřičitého podle Rothenfussera</i>	475
<i>Titrační stanovení kysličníku siřičitého</i>	476
<i>Spektrofotometrické stanovení kysličníku siřičitého</i>	477
<i>Kyselina mravenčí</i>	478
<i>Stanovení kyseliny mravenčí podle Finckeho</i>	478
<i>Kyselina benzoová</i>	479
<i>Titrační stanovení kyseliny benzoové</i>	480
<i>Spektrofotometrické stanovení kyseliny benzoové</i>	481
<i>Spektrofotometrické stanovení kyseliny benzoové po nitraci</i>	482
<i>Stanovení kyseliny benzoové metodou plynové chromatografie</i>	483
<i>Estery kyseliny p-hydroxybenzoové</i>	483
<i>Spektrofotometrické stanovení esterů kyseliny p-hydroxybenzoové</i>	483
<i>Kyselina sorbová</i>	484
<i>Spektrofotometrické stanovení kyseliny sorbové</i>	484
<i>Stanovení kyseliny sorbové metodou plynové chromatografie</i>	485
<i>Diethylester kyseliny pyrouhličité</i>	486
<i>Spektrofotometrické stanovení diethylesteru kyseliny pyrouhličité</i>	487
<i>Stanovení diethylesteru kyseliny pyrouhličité metodou plynové chromatografie</i>	488
Literatura	489
XI. UMĚLÁ SLADIDLA	490
1. Dělení a identifikace umělých sladidel chromatografickými metodami	490
<i>Izolace umělých sladidel</i>	490
<i>Extrakce organickými rozpouštědly</i>	490
<i>Izolace umělých sladidel na ionexech</i>	491
<i>Chromatografické dělení umělých sladidel</i>	491
<i>Chromatografické dělení na papíře</i>	491

Chromatografické dělení na tenkých vrstvách	492
Detekce umělých sladidel po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	493
Dělení plynovou chromatografií	493
2. Důkazy umělých sladidel	493
Důkaz sacharinu	493
Důkaz dulcinu	494
Důkaz cyklamátů	495
3. Stanovení umělých sladidel	495
Vážkové stanovení sacharinu	495
Vážkové stanovení cyklamátů	496
Fluorimetrické stanovení cyklamátů	497
Stanovení sacharinu a cyklamátů metodou plynové chromatografie	497
Literatura	498
XII. ANTIOXIDANTY	499
Dělení antioxidantů chromatografií na papíře	499
Dělení antioxidantů na vrstvě práškového polyamidu	500
Obecný postup dělení antioxidantů	501
Dělení esterů kyseliny gallové	502
Dělení antioxidantů chromatografií na tenké vrstvě silikagelu	502
Obecný postup	502
Postup při extrakci acetonitrilem	504
Stanovení antioxidantů plynovou chromatografií	505
Postup pro polárnější antioxidanty	505
Postup pro di-terc. butylhydroxytoluen	505
Spektrofotometrické stanovení antioxidantů v tučích	506
Komplexometrické stanovení propylgallátu v tučích	507
Literatura	508
XIII. BARVIVA	509
1. Přirozená barviva	509
Flavonoidní barviva včetně anthokyanů	509
Izolace flavonoidních látek	510
Dělení flavonoidních barviv	511
Sloupcová chromatografie	511
Chromatografie na papíře	511
Chromatografie na tenké vrstvě	514
Detekce flavonoidních látek po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	514
Identifikace a stanovení flavonoidních látek po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	515
Dělení flavonoidních látek na ionexech	516
Spektrofotometrické stanovení anthokyaninů	516
Stanovení anthokyanů v jahodách	518
Stanovení anthokyanů v třešních	519
Chlorofylová barviva	520
Izolace a identifikace chlorofylových barviv	520
Izolace chlorofylových barviv	520
Dělení chlorofylových barviv	520
Dělení chlorofylových barviv extrakcí organickými rozpouštědly	520
Sloupcová chromatografie	521
Chromatografie na papíře	521
Chromatografie na tenké vrstvě	522
Stanovení celkového obsahu chlorofylu	522
Spektrofotometrické stanovení chlorofylů	523
Karotenoidní barviva	523
Izolace a identifikace karotenoidních barviv	524
Odstranění tuku zmýdlením	524
Odstranění steroidních látek	525
Dělení karotenoidních barviv	525
Extrakce organickými rozpouštědly	525
Sloupcová chromatografie	526
Chromatografie na papíře	526

<i>Chromatografie na tenké vrstvě</i>	527
Spektrální identifikace karotenoidních barviv	527
Využití cis-trans-izomerace k identifikaci karotenoidních barviv	528
Stanovení karotenoidních barviv	529
Hemové pigmenty	530
Spektrofotometrické stanovení hematinu	531
Spektrofotometrické stanovení myoglobinu	531
2. Syntetická barviva	532
Barviva rozpustná ve vodě	532
Izolace a identifikace potravinářských barviv rozpustných ve vodě	532
Extrakce organickými rozpouštědly	532
<i>Alkalická barviva</i>	533
<i>Kyselá barviva</i>	533
Adsorpční metody	533
Chromatografické dělení potravinářských barviv rozpustných ve vodě	533
Sloupcová chromatografie	533
Chromatografické dělení na papíře	533
Chromatografické dělení na tenké vrstvě	534
<i>Detekce potravinářských barviv rozpustných ve vodě po jejich rozdělení v plošném uspořádání</i>	535
Důkaz přibarvování potravin syntetickými barvivy vybarvováním na vlněné vlákno	536
Důkaz přibarvování potravin syntetickými barvivy vybarvováním na polyamidový prášek	536
Identifikace potravinářských barviv rozpustných ve vodě chromatograficky na papíře	537
Barviva rozpustná v tucích	540
Izolace a identifikace potravinářských barviv rozpustných v tucích	540
Izolace barviv po zmýdelnění	540
Izolace barviv extrakcí organickými rozpouštědly	540
Chromatografické dělení potravinářských barviv rozpustných v tucích	541
Chromatografické dělení na papíře	541
Chromatografické dělení na tenké vrstvě	542
<i>Detekce barviv po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání</i>	542
Literatura	543
 XIV. REZIDUA PESTICIDŮ	 545
1. Odběr vzorku	545
2. Extrakce vzorku	545
Extrakce pesticidů ze vzorků s nízkým obsahem tuků	546
Extrakce pesticidů ze vzorků s vyšším obsahem tuků	547
3. Přečištění extraktu	548
Extrakce dvěma navzájem nemísitelnými rozpouštědly	548
Odstranění vosků a tuků acetonem při nízkých teplotách	548
Filtrace krátkou adsorpční kolonou	549
„Sweep co-distillation“	549
Vakuová sublimace	549
Přečištění na sloupci adsorbentu	549
Přečištění gelovou chromatografií	550
Přečištění na sloupcích měničů iontů	551
Zmýdelnění vzorku	551
Přečištění kyselinou sírovou	551
Chromatografie na papíře a tenké vrstvě	551
4. Kvalitativní a kvantitativní analýza	552
Kvalitativní analýza	552
Fyzikálně chemické metody	552
Chromatografické metody	552
<i>Chromatografie na papíře</i>	552
<i>Chromatografie na tenké vrstvě</i>	553
<i>Plynová chromatografie</i>	556
Spektrální metody	560
Hmotová spektrometrie	560
Polarografie	561
Biochemické metody	562
Biologické metody	562
Screening metody	563

Kvantitativní analýza	564
Spektrofotometrické stanovení reziduí DDT	564
Stanovení reziduí chlorovaných pesticidů v tuku metodou plynové chromatografie	565
„Sweep co-distillation“ metoda pro přečištění vzorků mléka při stanovení reziduí organofosforových a chlorovaných insekticidů metodou plynové chromatografie	567
Enzymové stanovení chlorovaných pesticidů	568
Stanovení organofosforových insekticidů enzymovými metodami	573
ΔpHmetrická metoda	573
Spektrofotometrická Hestrinova metoda	575
Polarografická metoda	576
Enzymová detekce reziduí organofosforových a karbamátových insekticidů po separaci na tenké vrstvě adsorbentu	577
Spektrofotometrické stanovení reziduí fenitrothionu	579
Spektrofotometrické stanovení reziduí trichlorfonu	580
Stanovení reziduí dichlorvosu metodou plynové chromatografie	581
Spektrofotometrické stanovení reziduí malathionu	582
Spektrofotometrické stanovení reziduí diazinonu	584
Stanovení reziduí phoratu a jeho oxidačního metabolitu (sulfonu) metodou plynové chromatografie	586
Stanovení reziduí dimethoatu a dimethoxonu v mléce a v živočišné tkáni metodou plynové chromatografie	588
Spektrofotometrické stanovení reziduí dimethoatu a dimethoxonu po separaci na tenké vrstvě silikagelu	589
Enzymové stanovení reziduí fosphamidonu	590
Stanovení reziduí tetrachlorvinphosu (Gardony) metodou plynové chromatografie	591
Spektrofotometrické stanovení reziduí carbarylů	592
Stanovení reziduí methomyly metodou plynové chromatografie	593
Spektrofotometrické stanovení captanu a folpetu resorcinolovou metodou	594
Stanovení reziduí captanu, folpetu a difolatanu metodou plynové chromatografie	595
Fluorimetrické stanovení reziduí benomyly	596
Spektrofotometrické stanovení reziduí dithiokarbamátových fungicidů	597
Spektrofotometrické stanovení reziduí dalaponu	598
Stanovení reziduí 2,4,5-T metodou plynové chromatografie	600
Spektrofotometrické stanovení reziduí thiomethyl- a chlortriazinů	601
Stanovení reziduí atrazinu, simazinu a prometrynu v mléku metodou plynové chromatografie	602
Spektrofotometrické stanovení reziduí herbicidů odvozených od močoviny	603
Spektrofotometrické stanovení reziduí barbanu	605
Spektrofotometrické stanovení reziduí diquatů a paraquatů	608
Literatura	609
XV. ANTIBIOTIKA	611
„Screening“ analýzy antibiotik na tenké vrstvě silikagelu	611
Literatura	616
XVI. MYKOTOXINY	617
Detekce aflatoxinů, ochratoxinů, zearalenonu, sterigmatocystinu a patulinu	618
Stanovení aflatoxinů B ₁ , B ₂ , G ₁ , G ₂ v potravinářských materiálech	621
Stanovení aflatoxinu M ₁ v mléce a mléčných výrobcích	623
Literatura	625
XVII. ALKALOIDY	626
1. Izolace, dělení a identifikace alkaloidů chromatografickými metodami	626
Izolace alkaloidů	626
Chromatografické dělení alkaloidů	626
Chromatografické dělení na papíře	626
Chromatografické dělení na tenké vrstvě	627
Detekce alkaloidů po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	628
Stanovení alkaloidů po jejich chromatografickém rozdělení v plošném uspořádání	629
2. Purinové alkaloidy	629
Stanovení purinových alkaloidů	629
Vážkové stanovení theobrominu a kofeinu	629
Stanovení směsi theobrominu a kofeinu	629

<i>Stanovení samotného kofeinu</i>	630
<i>Spektrofotometrické stanovení kofeinu</i>	630
<i>Chromatografické stanovení kofeinu</i>	631
<i>Spektrofotometrické stanovení theobrominu a theofylinu po chromatografickém rozdělení na tenké vrstvě</i>	632
<i>Spektrofotometrické stanovení celkového obsahu alkaloidů v kakau a kakaových výrobcích</i>	633
Chinin	634
<i>Přímé spektrofotometrické stanovení chininu</i>	634
<i>Spektrofotometrické stanovení chininu po extrakci</i>	635
<i>Spektrofotometrické stanovení v ultrafialové části spektra</i>	635
<i>Fluorimetrické stanovení</i>	635
<i>Chromatografické stanovení</i>	636
Solanin	636
<i>Vážkové stanovení solaninu</i>	636
<i>Spektrofotometrické stanovení solaninu</i>	637
Literatura	638
XVIII. ENZYMY A NĚKTERÉ JEJICH SUBSTRÁTY	639
1. Příprava enzymového vzorku	639
Homogenizace vzorku	639
Odstranění solí z roztoku bílkovin	641
Zahušťování roztoků	641
2. Měření enzymové aktivity	642
3. Instrumentální technika používaná při enzymové analýze	645
Warburgova metoda	646
Van Slykeova manometrická metoda	647
4. Stanovení aktivit některých enzymů	647
<i>Spektrofotometrické stanovení aktivity dehydrogenas za použití tetrazoliových solí</i>	647
<i>Polarografické stanovení aktivity glukosooxidasy a katalasy</i>	648
<i>Stanovení aktivity glukosooxidasy</i>	649
<i>Stanovení aktivity katalasy</i>	649
<i>Souběžné stanovení aktivity glukosooxidasy a katalasy</i>	649
<i>Polarografické stanovení aktivity askorbasy</i>	650
<i>Manometrické stanovení aktivity katalasy</i>	650
<i>Spektrofotometrické stanovení aktivity peroxidasy</i>	651
<i>Manometrické stanovení aktivity lipoxygenasy</i>	651
<i>Chronometrické stanovení aktivity polyfenoloxidas (tyrosinasy)</i>	652
<i>Polarografické stanovení aktivity karboxylesteras, lipas, fosfatas a arylsulfatas</i>	653
<i>Titrační stanovení aktivity lipas</i>	655
<i>Titrační stanovení aktivity pektinesterasy</i>	655
<i>Spektrofotometrické stanovení aktivity alkalické fosfatas</i>	656
<i>Titrační stanovení aktivity α- a β-amylasy</i>	657
<i>Stanovení celkové aktivity α- a β-amylasy</i>	657
<i>Stanovení aktivity α-amylasy</i>	658
<i>Stanovení aktivity polygalakturonidasy</i>	658
<i>Stanovení aktivity proteolytických enzymů</i>	658
<i>Stanovení aktivity trypsinu formolovou titrací</i>	659
<i>Spektrofotometrické stanovení aktivity pepsinu</i>	660
<i>Stanovení aktivity ureasy</i>	661
5. Stanovení některých substrátů	661
<i>Enzymové stanovení acetaldehydu v mléčných výrobcích</i>	661
<i>Stanovení hypoxanthinu</i>	662
<i>Stanovení isothiokyanatanů a L-5-vinyl-2-oxazolidinthionů</i>	663
Literatura	664
C. PŘÍLOHOVÁ ČÁST	667
I. PŘÍPRAVA TITRAČNÍCH ROZTOKŮ	668
1. Roztoky pro neutralizační titrace	668
<i>Příprava 0,2N kyseliny šťavelové</i>	668

Příprava 0,2N hydroxidu sodného	668
Stanovení faktoru 0,2N roztoku hydroxidu sodného, vyjadřujícího celkovou alkalitu	668
Metoda odpařovací	669
Metoda Bruhnsova	669
Stanovení faktoru 0,2N roztoku hydroxidu sodného, vyjadřujícího jen obsah hydroxidu	670
Příprava 0,2N kyseliny chlorovodíkové a 0,2N kyseliny sírové	670
Stanovení faktoru 0,2N kyseliny chlorovodíkové nebo sírové titrací 0,2N hydroxidem sodným	670
Stanovení faktoru 0,2N kyseliny chlorovodíkové hydrogenuhličitanem draselným	671
2. Roztoky pro oxidoredukční titrace	671
Příprava 0,1N roztoku manganistanu draselného	671
Příprava 0,05N roztoku thiosíranu sodného	672
Příprava 0,05N jodového roztoku	672
Stanovení faktoru 0,05N jodového roztoku arsenitanem sodným v alkalickém prostředí	672
Stanovení faktoru 0,05N jodového roztoku arsenitanem sodným v kyselém prostředí	673
Příprava 0,05N roztoku arsenitanu sodného	673
Stanovení faktoru 0,05N jodového roztoku thiosíranem sodným	673
3. Roztoky pro srážecí titrace a titrace založené na vzniku rozpustných nedisociová- ných iontů	674
Příprava 0,05N roztoku dusičnanu stříbrného	674
Příprava 0,05N roztoku dusičnanu rtuťnatého	674
Stanovení faktoru 0,05N roztoku dusičnanu rtuťnatého	674
II. TABULKY	675
Atomové hmotnosti prvků	675
Měrná hmotnost a normalita kyseliny chlorovodíkové	677
Měrná hmotnost a normalita kyseliny sírové	678
Měrná hmotnost a normalita amoniaku	680
Složení používaných roztoků indikátorů	681
Roztoky pufrů	682
Kyselina chlorovodíková — chlorid draselný	682
Kyselina chlorovodíková — glycin	682
Kyselina mravenčí — mravenčan sodný	683
Kyselina octová — octan sodný	683
Kyselina kakodylová — kakodylát sodný	684
Fosforečnan dihydrogendraselný — fosforečnan hydrogensodný	685
Tris (hydroxymethyl) aminomethan hydrochlorid — tris (hydroxymethyl) aminomethan	686
Kyselina barbiturová — barbiturát sodný	687
Amoniak — chlorid amonný	688
Hydrogenuhličitan sodný — uhličitan sodný	689
Kyselina citronová — citran sodný	689
Dihydrogenfosforečnan sodný — hydroxid sodný	690
Kyselina citronová — hydrogenfosforečnan sodný	690
Univerzální Britton-Robinsonův pufr	691
Převod údajů propustnosti na absorbanci	692
Srovnávací tabulka řady sít	694